

TARTU ÜLIKOOLI VILJANDI KULTUURIAKADEEMIA

Muusikaosakond

Koolimuusika õppekava

Liina Nikonorova

**LAULUMÄNGUDE RAKENDAMINE LASTEAIA MUUSIKATUNDIDES
VIIIE MUUSIKAÕPETAJA NÄITEL**

Bakalaureusetöö

Juhendajad: Celia Roose, MA

Hedi- Kai Pai, MA

Viljandi 2017

SISSEJUHATUS	3
1. TEEMA KÄSITLEMISE TEOREETILISED LÄHTEKOHAD.....	5
1.1. Mängu kultuuriline taust.....	5
1.2. Mängu tähtsus õppimise seisukohalt.....	6
1.3. Laulumängud.....	8
1.3.1. Laulumängude liigid.....	8
1.3.2. Laulumängude funktsioon ja rakendamine.....	9
1.3.3. Laulumängude levik.....	10
1.4. Lasteaia riiklik õppekava.....	12
2. UURIMISTÖÖ METOODIKA.....	14
2.1. Valim.....	14
2.2. Andmekogumise meetod ja protseduur.....	14
3. UURIMISTÖÖ TULEMUSED JA ANLÜÜS.....	16
3.1. Muusikaõpetajatega läbiviidud intervjuud ja nende tulemused.....	16
3.1.1. Laulumängude repertuaari allikad.....	16
3.1.2. Enim kasutatud laulumängud.....	18
3.1.3. Laulumängude valiku kriteeriumid.....	19
3.1.4. Laulumängude kasutamine füüsiliseks ja vaimseks arenguks.....	21
3.2. Järeldused.....	22
KOKKUVÕTE.....	25
KASUTATUD KIRJANDUS.....	27
LISAD.....	28
Lisa 1: Küsimustik muusikaõpetajatele.....	28
SUMMARY.....	29

SISSEJUHATUS

Minu uurimistöö teema kuulub muusika valdkonda ja puudutab õppimist ja õpetamist. Oma töös uurin laulumängude rakendamisevõimalusi lasteaias muusikatundides. Mängulised tegevused on olulised lapse kasvamisel ja arenemisel. Mängud arendavad lapse kujutlusvõimet ja mälu, paranevad sotsiaalsed oskused, laps õpib märkama ja arvestama ümbrusega ja kaaslastega. Lastele meeldib tihti jäljendada tegelikku elu ja täiskasvanute tegevusi, mäng on selleks hea vahend. Lastele uusi asju õpetades on õpetatav tegevus vaja lapsele teha arusaadavaks ja elamusterohkeks (Muldmaa 2008, lk 135- 136).

Olen töötanud 9 aastat lasteaias rühmaõpetajana ning selle aja jooksul olen külastanud ja vaadelnud mitmete erinevate muusikaõpetajate tunde. Igal õpetajal on oma nägemus muusikatunni ülesehitusest ja selle läbiviimisest. Selleks, et õpetada lastele rahvalaule ja mänge, peab ise neid ka armastama ja mängida tahtma. Kui õpetajal puudub huvi laulumängude vastu, on neid väga raske teistele edasi anda. Õpetaja vähene huvi laulumänge mängides võib jätta ka lapsed passiivseteks osalejateks, sest neile võib see tunduda ebahuvitava tegevusena. Rühmaõpetajana kasutasin oma töös väga palju laulumänge, proovides neid seostada samal ajal tunni tegevusega. Laulumängud ise loovad palju võimalusi midagi uut ja põnevat teha. Laulumängud on mulle väga südamelähedane tegevus seoses minu senise tööga, siit tekkis ka minu huvi antud teema uurimiseks.

Oma uurimuse läbiviimiseks toetun erinevatele kirjalikele allikatele: E. Kikkase väljaantud raamat „Õppimine ja õpetamine koolieelses eas“ Tartu Ülikooli kirjastus, I. Rütli raamatutele „Eesti uuemad laulumängud I“ Tallinn Eesti Kirjastus ja artiklite kogumik „Pärimus pärijale“ Tartu. Lisaks nendele raamatutele inspireeris mind eelnevalt loetud Meelika Hainsoo kirjutatud uurimistöö teemal "Traditsiooniliste laulumängude kasutusvõimalused tänapäeval", kus autor analüüsib isiklikku kogemust õpetajana ja muusikuna kasutades traditsioonilisi laulumänge.

Uurimuse probleem:

Millised on muusikaõpetajate kogemused ja eesmärgid laulumängude rakendamisel lasteaia muusikatundides?

Oma uurimistöös soovin välja selgitada, mil moel ja kui palju muusikaõpetajad kasutavad laulumänge muusikatunnis. Kui palju erinevaid laulumänge kasutatakse tunnis? Soovin välja uurida ka kui mitmekülgsest õpetajad laulumänge kasutavad ja milline on nende mängude repertuaar, mis on see arendav osa mängude juures. Selleks, et saavutada soovitud eesmärki, püstitasin oma uurimistöös kolm küsimust, mille abil loodan saada vastuseid õpetajate kogemuste kohta.

Uurimustöö küsimused

- Millistele allikatele toetudes leiab õpetaja lasteaia muusikatundi laulumänge?
- Millised on enim kasutatud laulumängud muusikatundides?
- Kuidas toetavad lasteaia muusikatundi kavandades seal rakendatavad laulumängud tunni teemat või tegevusi?

Antud teema uurimine annab ülevaate 5 muusikaõpetaja näitel lasteaia muusikatunni ühe osa, laulumängude kasutamisest.

Bakalaureusetöö esimeses peatükis annan ülevaate lasteaia riiklikust õppekavast, käsitlen mängu kultuurilist ja pärimuslikku tausta. Mis on laulumäng, laulumängu olemus ja liigid ning miks on mängu kaudu õpetamine lapsele oluline. Teises peatükis kirjeldan valimit, milliste meetodite abil kogutakse andmeid, tutvustan andmeanalüüsi põhimõtteid. Annan ülevaate uurimisobjektist, kuidas kogusin andmeid. Kolmandas peatükis teostan kogutud andmete põhjal analüüsi muusikaõpetajatega läbiviidud intervjuudest.

1. TEEMA KÄSITLEMISE TEOREETILISED LÄHTEKOHAD

1.1. Mängu kultuuriline taust

Mäng on läbi sajandite olnud nähtus, mis on pälvinud pedagoogide, psühholoogide ja filosoofide tähelepanu, kes on püüdnud selle olemust defineerida, seletada, mõista ning seostada seda isiku aktiivsusega (A. Niilo. E. Kikas 2008).

J. Huizinga väidab oma raamatus “Mängiv inimene. Kultuuri mänguelemendi määratlemise katse”, et mäng on vanem kui kultuur, sest kultuur eeldab inimkooslust. Erinevates kultuurides mängitakse erinevaid kultuurimänge, erinev keelekasutus ja mängureeglidki võivad tunduda teistele kohati mõistmatud. Huizinga püüab läbi kultuuriloo selgitada rollimängu ehk simulatsiooni osatähtsust õppe -ja kasvatustöös. Mäng on vahendiks suhtlemisoskuse, eneseteadvuse, õpimotivatsiooni ja aktiivsuse arendamisel. Läbi mängulise tegevuse on võimalik luua lapsele sellised võimalused, mis aitavad kaasa läbi elada ja tunnetada sellised vajadused, mis tegelikkuses on teostamatud soovid. Mängul on väga suur osatähtsus ka lapse käitumistüübi arendamisel, sest mäng asendab reaalse olukorra mängulise olukorraga.

Igasugune mänguline tegevus on inimesele vaba tegevus, sest see pakub talle lõbu ja selles peitubki omakorda mängu vabadus. Mäng on midagi, mida on võimalik alati katkestada, ära jätta, mängus võivad puududa kohustused. Mäng on tegevus, mida mängitakse iseendale.

Oma raamatus arutleb Huizinga mängu rolli üle inimkonna ajaloos erinevatel ajastutel. Milline on mängu osakaal ja tähtsus erinevates kultuurides. Kui me suudame mõista ajastu olemust, siis aitab see ka paremini mõista mängu mõju meie kultuuri ja ühiskonna arengus. Mäng on omane igale ajastule. Mäng oli lahutamatu osa rituaalides, õpetustes, loitsimistes, tantsudes ja lauludes. Huizinga arvates on nii tants kui ka laul mängu väljendusvormid, sest mäng on täis rütmi ja harmooniat. Autor arvab, et kultuuri ja mängu seost tuleb otsida sotsiaalse mängu kõrgematest vormidest. Näiteks rühma või kollektiivi korrastatud tegevusest. See milline on kollektiivi hoiak, peegeldub ka mängus. Mängitakse alati millegi või kellegi jaoks. Mängul on olemas panused ja reeglid (Huizinga 2003, lk 9- 40).

1.2. Mängu tähtsus õppimise seisukohalt

Laulmine ja muusikalised mängud arendavad oluliselt lapse kujutlusvõimet ja mälu. Eelkoolialise lapse muusikaline ja loominguline ning improvisatoorne tegevus on üks tema loomulikke vajadusi ja eneseväljendusvorme, mis aktiveerib ühtlasi iseseisvat mõtlemist (Vikat 1995, lk 45 -46).

Lapsed õpivad kõige paremini läbi mänguliste elementide. Tihti kasutatakse oma mängudes läbielatud kogemusi. Lastele meeldib mängudes peegeldada oma vanemate tegevusi või nähtud põnevaid sündmusi (Rüütel 2000, lk 72- 88).

Anu Vissel on öelnud oma raamatus, et lapsele on mäng niivõrd keskne nähtus, et selle puudumine võib pidurdada lapse arengut igas valdkonnas (Vissel 2000, lk 14).

Kui väike laps ei oska veel hästi kõneleda, teeb ta seda liigutustega. Ka muusikaõpetuse algetapil on oluline kujundada lapses liikumisharjumusi. Esialgul võib muusikaline liikumine rahuldada nende eakohast liikumistarvet. Lastele on liikumine võimalus väljendada erinevaid emotsioone ja tundmusi. Lastele pakub rõõmu ühine liikumine kaaslasega, see aitab kaasa ka omakorda suhtlemisoskuse kujunemisele. Näiteks muusikalises mängus märkab ta kaaslast ja pakub välja ideid kuidas edasi liikuda. Kui laps sünnib, väljendab ta ennast käte ja jalgadega vehkides, häälitsetes. Kasvades saab häälitsetusest kõne liigutustest liikumine. Kõnest areneb omakorda laul ja liikumisest tants (Pullerits 2011, lk 53- 61).

Maie Vikat toob oma artiklis välja huvitava uurimuse, milles võrreldi koduseid ja lasteaia käivaid lapsi. Uurimuse viisid läbi eelpedagoogika ja psühholoogiaeriala üliõpilased, kes olid päris innukad rahvalaulu ja - mängu harrastajad. Uurimisobjektiks kasutati lasteringi (kodused lapsed) ja lasteaialapsi, kelle areng utaset võrreldi vastavate katsete alusel. Katses kasutati Terman - Merilli üliandekuse testi ja Riho Pätsi meetodikat. Katse algetapil selgus, et koduste laste intellektuaalsuse arengutase oli madalam kui lasteaialastel. Üheks põhjuseks toodi lapsevanema vähene suhtlemine oma lapsega, kasutatakse rohkem mehaanilisi vahendeid, näiteks televiisor. Katse läbiviimisel kasutati palju erinevaid rahvalaule, sõnamänge. Katse arenedes paranes koduste laste laulmisoskus ja mälu, arenes ka rütmitaju. Seda seostati sellega, et lastes tekkis huvi rahvalaulu sõnamängulise, huumori ja meloodilise lihtsuse vastu, mis innustas ja aktiveeris neid. Katse lõppedes ei olnud lasteaialastel ja

kodustel lastel erinevusi märgata. Autor toob välja kuidas rahvalaulude kasutus soodustas koduste laste arengut ja järeldas katsest, et rahvalaulust võiks kujuneda tänapäevalaste isiksuse kujundamise algpunkt (Vikat 1995, lk 45- 47).

Mäng on vajalik element lapse õppimises, laps omandab läbi tegevuse oskusi, teadmisi ja saavutab vilumuse. Muusikalised tegevused tuleb valida lapsele ea- ja jõukohased, sest lõpptulemusena peab laps oskama õpetatud lugu ette kanda, seeläbi tunneb ta rõõmu ise hakkamasaamisest ja eneseväljendusest. Muusikalised tegevused näiteks mängudena õpetavad lapsele erinevaid mõisteid: kiire - aeglane, rõõmus - kurb, vali - vaikne. Kasutades tunnis tantsulisi elemente saab õpetada lapsele uusi liigutusi, laps omandab teadmise, et muusikat saab muuta liikumiseks ja vastupidi. Areneb motoorika ja koordineerimine. Laulumänge õpetades on oluline mängu sisu, tekst, meeleolu ja samuti karakterite koosluse märkamine ja jälgimine. Õpetamisel esitab õpetaja ise laulumängu koos liigutustega, nii tekib lapses huvi kaasa teha. Lapsed õpivad esmalt selgeks laulu, siis lisanduvad liigutused. Õpetaja peab ise teadma missuguseid liikumisi peaks kasutama. Laulumänge on õpetajal võimalus ise muuta, säilitades siiski teksti, muusika ja liikumise kooskõla. Võimalus on näiteks jagada osasid laste vahel: raskemad osad laulab õpetaja, kergemad lapsed. Võib jagada ka näiteks nii, et ühed laulavad ja teised tantsivad. Laulumänge on võimalik kasutada igal ajal rühmategevuses, need aitavad arendada lapse sõnavara, viies kokku liigutused ja sõnade tähendused (Muldmaa 2008, lk 264 - 266).

Monika Pullerits on ühes oma artiklis arutlenud, et mängu kaudu õppimine pakub lapsele erinevaid võimalusi nii kõnekeele tekstide kui ka rahvalaulu puhul. Ta toob välja mitmeid erinevaid võimalusi muusikalise tegevusena: liisusalm/ rahvalaul ja rütmiline liikumine, liisusalm/ rahvalaul ja improvisatsioon, liisusalm/ rahvalaul ja tema erinevate osade illustreerimine liigutustega (vormiõpetus), liisusalm/ rahvalaulude sidumine pillidega. Pullerits toob näitena välja kajamängud, mis arendavad rütmilist mälu, meetrumitunnetust, muusikalist mõtlemist. Pullerits on arvamusel, et igasuguse õpetamise juures on oluline see, kuidas me alustame, millised on esimesed kogemused, mis annavad arusaamise. See millest saad aru, see ka meeldib (Pullerits 1999, lk 45- 51).

Mäng on midagi sellist, mis on põhitegevus lapse kasvamisel eelkoolieas. Ka Spivakovskaja on oma raamatus öelnud, et ilma mängulise tegevuseta ei ole võimalik saavutada lapse

täisväärtuslikku moraalset ja tahtelist arengut, ilma mänguta ei arene ka isiksus (Spivakovskaja 1989, lk 16- 19).

1.3. Laulumängud

Laulumäng on tegevus, kus omavahel on kokku pandud nii laul kui ka mäng. Laulumängudele on enamasti omane lihtne liikumine ja meeldejääv meloodia, mis hõlbustavad mängu mängimist. Laulumängudes omab erilist tähtsust ka mängu sisu, tekst, meeleolu ning karakterite koosluse märkamine ja jälgimine (Muldmaa 2008, lk 265).

Nimetus *laulumäng* viitab mängulise elemendi olulisusele, mis tuleb ilmsiks mängijate poolt esitatud laulu, liikumise ja draama esituse kaudu. Laulumäng on tugevate mänguliste juurtega ning universaalne multifunktsionaalne didaktiline vahend laste muusikaliste, sotsiaalsete ja üldfüüsiliste võimete mitmekülseks arendamiseks (Pai 2008, lk 25-26).

1.3.1. Laulumängude liigid

Laulumängud liigituvad vastavalt tekkeperioodile ja lauluvormile vanemaiks, regivärsilisteks ja uuemaiks, mitteregivärsilisteks laulumängudeks. Lähtudes mänguelementidest eristatakse veel tantsulis- figuraalse liikumisega laulumänge, varasemaid ringmänguvorme, dramaatilise tegevuse ja vahetantsuga ringmänge.

Ringmängud on mängud, millele on iseloomulik suletud ringis liikumine. Ringis liikumist saadavad tavaliselt laulud.

Ingrid Rüütli kogumikus on laulumängud jaotatud: siirdevormiline laul ja tantsulis-figuraalne liikumine või vanemad ringmänguvormid. Autor toob välja, et eesti vanu laulumänge iseloomustavad regivärsilised tekstid, lihtne liikumisvorm ja dramaatilised stseenid. Mängude teemaks on igapäevane töö ja tegevus.

Tantsulis- figuraalse liikumisega laulumängud levisid üle maa, eriti Lõuna- Eestis, näiteks „Väravamäng“, „Rikka- ja vaesemäng“, „Kus sa käisid sokukene“. Sellistes laulumängudes liiguti vooris, viirgudes ja näiteks ringis. Liiguti kordamööda teineteisele vastu ja tagasi ning toimis küsimus- vastuse printsiip.

Vanemate ringmängude tunnuseks oli ringis liikumine laulu saatel, tavaliselt üks mängija ringi keskel.

Ringmängud jagunevad omakorda veel:

Paarimängud, kus paarid kõnnivad paariti ringis ja üks on keskel ning mängu lõppedes toimub paaride vahetus, üksi jäänud mängija pidi andma pandi mõnikord.

Vahetusmängud. Selles mängus liiguvad mängijad sõõris, keskelolija võtab laulu lõpus uue mängija enese asemele ja läheb tema kohale. Näiteks „Kes aias“ ja „Midrilinumäng“.

Pandikorjamismängud olid sellised mängud, kus mängijad liiguvad sõõris, laulu lõppedes öeldakse kellegi nimi, kes annab pandi.

Sportliku puändiga ringmängud olid mängud, kus mängijad liiguvad sõõris, laulu lõppedes toimub sportlik puänt. Näiteks väljaspool sõõri olija hakkab ringi keskel olijat püüdma, või katsub talle pihta millegigi visata. Teiseks variandiks oli see, et keskelolija püüab ringist välja saada. Sellised laulumängud olid tuntud Põhja- ja Lääne- Eestis (Rüütel 1980, lk 9-38).

Uuemaid ringmänge leiab hulgaliselt Ingrid Rüütli koostatud kogumikust „Uuemad laulumängud“. Heino Tampere kogumik „Eesti rahvalaule viisidega“ 3. köide sisaldab vanemaid laulumänge.

1.3.2. Laulumängude funktsioon ja rakendamine

Ene Lukka on oma artiklis öelnud, et laulumängud on nagu iga teinegi folkloori liik, need ei ole mõeldud esitamiseks, vaid koos tegemiseks. Laulumängude kasutamine tähtpäevadel ja pidustustel rikastab ja mitmekesistab ettevõtmist. Laulumängud ei tohiks olla lapsele pealesurutud tegevus, see võiks olla vabatahtlik (Lukka 2000, lk 90- 93).

Noorte kooskäimistel olid mängimised vanasti ühed armastatumad tegevused ja meelelahutus. Mängimised aitasid lõbusamaks muuta tavapäraseid ühiseid tööõhtuid ning olid olulised ka tähtpäevade ja pühade tähistamisel. Põhiliselt harrastati mängimisi talveperioodil, kui lõppesid sügistööd. Kõige tähtsamaks mängimise ajaks oli jõuluaeg. Laulumängudele olid lähedased tantsulised laulud, laulud mida esitati tantsulise liikumisega (Tampere 1958, lk 16).

Laulumängude kasutamine on võimalik siduda erinevate teemadega: loodusnähtused, rahvakalendri tähtpäevad, loomad - linnud, sõidukid.

Eelkooliealised lapsed ei suuda ühele tegevusele pikalt keskenduda, mängud ei tohiks olla väga pikad ja korruga palju (Muldmaa, 2008 lk 265).

Laulumänge saab kasutada erinevate pillide tutvustamiseks, ansambliiseks koosmusitseerimiseks. Laulumängu kaudu saab arendada meetrumi- ja rütmitunnetust ning teose vormitaju, helikõrguse tunnetust, tugevdada muusikalist mälu, arendada kõnet ja laululisi oskusi, arendada loovust ja loomingulist eneseväljendusoskust. Laulumängude erinevate esituste kaudu saab arendada variatiivsustaju ning oskust tajuda erinevaid reeglitesüsteeme. Läbi laulumängude on võimalik arendada improvisatsiooni võimeid, arendada tähelepanu ja kuulamisoskust ning kasvatada sotsiaalsust ühis- ja individuaalse tegevuse vastandamise läbi, arendada rollidesse sisseelamise ja ümberkehastumise kaudu empaatiavõimet (Pai 2008, lk 2).

Laulumängude liikumistegevuste kaudu toetatakse lapse kehalist arengut, läbi selle tajub laps tunnetuslikke protsesse, oma liigutuste osavust, mootorikat ja koordinaatsiooni, meetrumi ja rütmitunnet. Läbi laulumängude liikumistegevuste arendatakse lapsel veel tantsulist eneseväljendust ning tugevdatakse tähelepanu ja kontsentratsioonivõimet (Tampere 1958, lk 143).

Laulumängud mida lapsed mängisid karjamaal ja talvel talutubades ning külavainudel, ühtisid oma olemuselt täiskasvanute repertuaariga.

Laulumängude funktsioon on pakkuda peale siira rõõmu ja mängulusti veel lapsele vahendaja rolli, kuidas suhelda omavahel, kuidas valida mängus kaaslast ning varasemal ajal oli ta noortele abiks ka abikaasavalikul. Varasemal ajal ei jäänud laulumängudes kajastamata ka sotsiaalsed vahekorrad (mõis- talupojad, rikas- vaene, linnastumine) nii oli pärisorjusest vabanemisel neil oluline koht eesti küla elus ja kultuuris (Tampere 1958, lk 16).

1.3.3. Laulumängude levik

Laulumänge on edasi antud põlvest põlve lastele suulise pärimuse teel. Lastele lauldi ette ning koos mängiti erinevaid laulumänge. Laste endi seas levisid ka nende ise väljamõeldud laulumängud, mida mängiti koos teiste lastega ning nendel laulumängudel puudusid täiskasvanute mõjutused. Näiteks täiskasvanul võis olla laulumänge õpetades ka praktiline eesmärk jutustada mõni õpetlik lugu (Vissel 2004, lk15 -20).

Laulumänge hakati üles kirjutama ja koguma umbes 19. sajandi alguses, säilinud on käsikirjalisi ülestähendusi koos mängude seletustega Eesti Rahvaluule Arhiivis (Rüütel 1980, lk 6).

Lugeses erinevaid artikleid ja materjale saan jätkuvalt kinnitust, et laulumängud on läbi aegade olnud armastatud muusikaline tegevus ja oluline element laste erinevate oskuste ja võimete arendamisel. Laulumängud on väga universaalne didaktiline õppevahend, mis samas pakub lastele alati põnevust ja esitamisel siirast rõõmu. Laulumäng on muusikatunnis üks olulisemaid elemente, mis suudab läbi mängu tegevusesse haarata lapse tähelepanu, samal ajal tegeledes väga erinevate muusikaliste, sotsiaalsete ja füüsiliste oskuste ja võimete arendamisega.

1.4. Lasteaia riiklik õppekava

Koolieelse lasteasutuse riiklik õppekava määrab kindlaks koolieelse lasteasutuse õppe- ja kasvatusgevuse alused, olenemata lasteasutuse õiguslikust seisundist. Riiklik õppekava määrab kindlaks lasteasutuse õppekava koostamise põhimõtted ning seejärel koostab lasteasutus oma õppekava ja kasvatuslikud eesmärgid. Riikliku õppekava alusel koostab lasteasutus õppetegevuse eesmärgid, kus muusikaõpetuse eesmärgiks on luua lastele rõõmu laulmisest ja musitseerimisest. Laps suudab keskenduda kuulatavale muusikapalale, väljendab ennast loovalt liigutuste kaudu laulu ja pillimängu saatel. Laps suudab musitseerida nii üksi kui ka koos teistega rühmas. Õppekava koostamisel kujundatakse ja arendatakse lapse muusikalis- loominguulisi võimeid, samuti kultuurilist ja sotsiaalset aktiivsust ning kujundatakse väärtushinnanguid. Muusika on igapäevaelu osa, nii argipäeval kui ka pidulikel sündmustel ning see põimitakse ka teiste õppetegevustega.

(Riigi Teataja 2008)

Oma bakalaureusetöös uurin, milliseid laulumänge ja missugusel eesmärgil kasutavad eelkooliealiste laste õpetajad muusikatundides.

Muusikalised mängud ja tantsud võimaldavad tunnetada liikumise kaudu muusika vormi, jälgida muusikapalade vormiosade vaheldumist ja karakteri eripära ning vastavalt muusikale muuta oma tegevust (Muldmaa 2008, lk 266).

Õeldakse, et kõigis meis on olemas musikaalsuse alged, kui me sünnime, kuid samas võivad sünnipäraseid muusikalised eeldused ka erineda. Musikaalsus on kooslus erinevatest võimetest: rütmitunne, muusikaline kuulmine ja muusikaline mälu, helilaadi tajumise. Kõik need moodustavad omavahel ühe struktuuri, mida saab õppimise ja õpetamise teel edasi arendada (Muldmaa 2008, lk 256).

Monika Pullerits on öelnud oma artiklis, et oluline aeg on lasteaia- ja algkooliaeg, sest lapse muusikalised võimed hakkavad arenema süstemaatilise pedagoogilise töö tulemusena. Lasteaias tuleb selle edendamiseks lasta lastel ise musitseerida, sest võimeid on kõige parem arendada läbi praktilise tegevuse (Pullerits 1999, lk 45- 51).

Kalle Küttise arengupsühholoogia loengutest jäi meelde mõte, et mida tagasihoidlikumate võimetega on laps, seda rohkem tuleb leida last arendavaid võimalusi, mis paneksid tööle tema erinevad meeled. Sama kehtib ka muusikaliste võimete arendamisel.

Muusikaline kasvatus on pädevuste kujundamisele suunatud protsess. Õpetamisel lähtutakse sellest, et laps õpib saadud teadmisi ja oskusi kasutama erinevates eluvaldkondades ning samuti ka teiste ainete õppimisel. Erinevate muusikaliste tegevuste kaudu on võimalik edukalt kujundada ja arendada lapse muusikalisi- loominguilisi võimeid. Muusikaline kasvatus realiseerub muusika- ja rühmatundides, lasteaiapidudel ning sel on oluline koht ka laste igapäevases elus (Muldmaa. 2008, lk 256).

2. UURIMISTÖÖ METOODIKA

Käesoleva uurimistöö eesmärgiks on anda ülevaade ning analüüsida viie erineva muusikaõpetaja kogemusi ja eesmärke laulumängude rakendamisel lasteaia muusikatundides. Antud peatükk on jagatud kaheks alapeatükiks. Esimeses alapeatükis kirjeldan valimit. Teises alapeatükis annan ülevaate andmete kogumise meetodist ja protseduurist.

2.1. Valim

Antud uurimistöö koostas viie muusikaõpetaja kogemuste näitel. Uurimistöö käigus külastasin õpetajaid nende kodus või töökohal ja viisin läbi intervjuud. Valisin intervjuueeritavateks oma tutvusringkonnast pärit muusikaõpetajad. Kolm muusikaõpetajat töötavad Viljandimaa erinevates lasteaedades ja koolides muusikaõpetajana (Tääksi lasteaed, Võhma lasteaed ja Imavere lasteaed) ning kaks muusikaõpetajat on tudengid TÜ Viljandi Kultuuriakadeemiast, kes lisaks õppimisele ka juba töötavad muusikaõpetajana.

2.2. Andmekogumise meetod ja protseduur

Oma uurimistöös seadsin eesmärgiks uurida laulumängude kasutamise- ja rakendamisvõimalusi lasteaia muusikatundides erinevate muusikaliste, sotsiaalsete, vaimsete ja füüsiliste oskuste arendamiseks. Soovisin välja uurida õpetajate kogemused ja eelistused laulumängude kasutamisel järgmistel teemadel:

1. Millistele allikatele toetudes leiab õpetaja lasteaia muusikatundi laulumänge?
2. Millised on enim kasutatud laulumängud muusikatundides?
3. Kuidas toetavad lasteaia muusikatundi kavandades seal rakendatavad laulumängud tunni teemat või tegevusi?

Koostasin õpetajatele 11 küsimust (vt lisa 1) ning tegin viiele tutvusringkonnast valitud õpetajale ettepaneku osaleda uurimistöös intervjueeritavatena. Kõik õpetajad nõustusid intervjuudes osalema. Küllastasin muusikaõpetajaid nende töökohtades ning kahte tudengit küsitlesin koolis. Intervjueeritavatel oli võimalus viibida oma loomulikus keskkonnas ning vabalt rääkida oma kogemustest ja tegemistest.

Empiirilises uurimistöös kasutasin poolstruktureeritud intervjuud. Kolm intervjuud salvestasin telefoniga ning hiljem transkribeerisin, kahe intervjuu vastused märkisin kohapeal üles. Minu küsimustik koosnes üheteistkümnest küsimusest ning intervjuud kestsid iga intervjueeritavaga keskmiselt tund aega. Küsimustele saadud vastused esitasin tulemustes ja järeldustes koos analüüsiva tekstiga.

3. UURIMISTÖÖ TULEMUSED JA ANALÜÜS

Käesolevas uurimistöös osas annan ülevaate muusikaõpetajatega läbiviidud intervjuudest ning analüüsin saadud andmeid.

3.1. Muusikaõpetajatega läbiviidud intervjuude tulemused

Uurimistöös läbiviimiseks küsisin oma tutvusringkonna viielt muusikaõpetajalt luba neid intervjuuerida ning sain vastava nõusoleku. Intervjuud tehes oli õpetajatel võimalus viibida neile tuttavas keskkonnas ning küsimustele vastamine kulges positiivses õhkkonnas. Õpetajad vastasid kõikidele minu poolt esitatud küsimustele ning keegi ei kaldunud etteantud küsimustest kõrvale. Küsimustele vastust andes analüüsisid õpetajad tehtud tööd ja leidsid, et enamasti nad ei reflekteeri muusikatunnis läbiviidud tegevusi ning see kogemus tundus neile uudne.

Osade õpetajate puhul pidin mõne küsimuse juurde intervjuu lõpus tagasi pöörduma, kuna koheselt ei osatud selgelt vastata. Sellisel juhul olid saadud vastused rohkem läbimõeldud ja sisaldasid rohkem infot, sest jõuti pikemalt teemasse süveneda. Näiteks süvenesid õpetajad rohkem laulumängude kasuteguritesse.

3.1.1. Laulumängude repertuaari allikad

Analüüsisid laulumängude repertuaari toetusin intervjuu küsimuste nr. 1, 2, 3, 4, 6, 7 ja 8 vastustele. Vastustes nimetati erinevaid kirjalikke ja suulisi allikaid, mille kohta koostas tabeli. Tabelis 1 on koondatud erinevate allikate loetelu, mida õpetajad vastustes nimetasid.

Tabel 1 Nimetatud laulumängude repertuaari suulised ja kirjalikud allikad

NIMETATUD SUULISED JA KIRJALIKUD ALLIKAD	VASTAJATE VALIKUD
August Pulsti õpistu täendkoolitus Sissejuhatus pärimusmuusikasse	4
Kooliõpikud algklassidele Avita kirjastuselt	3
Suusõnaliselt lapsepõlves õpitud mängud	2
Omalooming	2
Interneti leheküljed (lastega.ee, folkloore.ee)	2
Raamat „Pärimuslikud laulumängud“ MTÜ Eesti Pärimusmuusika keskus	2
„Folkloorikogumik koolidele“ C. Roose 2003 Avita	2
Ajakiri „Õunake“ SP Muusika	1
„Väikese lapse laulud“ I ja II osa, A. Kumpas, Ajakirjade Kirjastus	1
„Midli-Madli“ II A. Kumpas, M. Vikat, Koolibri	1
“Ühes šokolaadilinnas” R. Pajusaar, Audios OÜ	1
“Kaks sammu sissepoole” Ringmängulaulud, M. Liivak, kirjastus Talmar ja Põhi	1

Tabel nr. 1 põhjal selgub, et õpetajad kasutavad kõige enam koolitustel saadud materjale, näiteks August Pulsti õpistu kursus „Sissejuhatus pärimusmuusikasse“. Kolm õpetajat kasutab Avita kirjastuse poolt väljaantud 1.- 4. klassi kooliõpikuid, milles leidub repertuaari laulumängude kohta. Kaks õpetajat vastasid, et kasutavad vahel ka omaloomingut. Õpetajad eelistavad kasutada rohkem uemate laulumängude kogumikke. Kõigil viiel õpetajal on väljakujunenud oma lemmik mängude kogumik, mida nad laulumängude õpetamisel kasutavad.

3.1.2. Enim kasutatud laulumängud.

Tabelis nr. 2 toon välja ja reastan muusikatundides kasutatavad laulumängud

Tabel 2 nimetatud laulumängud

NIMETATUD MÄNGUD	VASTAJATE VALIKUD
„Kes aias“	5
„Kaks sammu sissepoole“	3
„Me lähme rukkist lõikama“	3
„Hobusemäng“	3
„Lapaduu“	2
Omaloomingulised mängud	2
„Lambamäng“	2
„Aias kõnnib Tiinake“	2
„Bugi“	2
„Simsalabimm“	1
„Rännumees“	1
„Präänik väänik“	1
„Suur Mari ja pisike Peeter“	1
„Talurahvamäng“	1
„Midrilinumäng“	1
„Mul on kaabuke“	1
„Väike jänku“	1
„Kingin sul südame“	1
„Sõrmemängud“	1
„Sõrmusemäng“	1
„Poeskäik“	1
„Vargamäng“	1
„Nukumäng“	1
„Võlurimäng“	1
„Rikas ja vaene mees“	1

Tabelist nr 2 selgub, et kõige populaarsemad mängud muusikatunnis on ringmängud “Kes aias?”, “Me lähme rukkist lõikama”, “Hobusemäng”, “Kaks sammu sissepoole”. Vastustest selgub veel, et kasutatakse meelsasti ka selliseid ringmänge, kus ringis olivad etendavad mingit rolli ning ringjoonel olevad lapsed tantsivad ja laulavad kaasa. Näiteks “Lapaduu”, “Lambamäng”, “Bugi”.

Üksikult mainiti viie õpetaja poolt erinevaid uuemaid laulumänge: „Rännumees“, „Väike jänku“, „Poeskäik“, „Võlurimäng“, „Sõrmemäng“, „Nukumäng“, „Simsalabim“. Vanematest laulumängudest nimetati: „Talurahvamäng“, „Rikas ja vaene mees“, „Suur Mari ja pisike Peeter“, „Me ei karda halli hunti“, „Sõrmusemäng“, „Midrilinumäng“.

3.1.3. Laulumängude valiku kriteeriumid

Õpetajad, kes on töötanud juba 20-30 aastat muusikaõpetajatena kasutavad laulumänge aastaringelt muusikatundides ning igas tunnis ühe tunni osana. Vanemate õpetajate poolt toodi vastustes välja, et eesti laulumängud on lihtsa ülesehitusega, lastele kergesti arusaadavad ja kiiresti õpitavad. Nende viisid on lihtsad ja väikeste laste arengutasemele vastavad.

Nooremad õpetajad vastasid, et neil pole veel piisavalt mängukogemusi ning samuti ei pidanud nad oluliseks laulumänge pidevalt kasutada. Noorematele õpetajatele pole oluline laulumängu päritolu, vaid eelkõige see, et mäng pakuks põnevust. Eelistati laulumänge, mis sisaldasid rohkelt liikumist ja mille lõpus esines sportlik puänt.

Laulumängud on heaks vahendiks laste füüsilise arengu toetamiseks ja tantsulise liikumise arendamiseks. Nende abil saab kasvatada laste tähelepanu- ja keskendumisvõimet, seetõttu valivad õpetajad tunni sisustamiseks tihti palju liikumismänge, sh jooksumänge. Veel on eelistatud matkimismänge, kus saab etendada erinevaid rolle. Mängude valikul arvestavad õpetajad laste lemmikutega ning eelistatud on ringmängud, sest ringis liikudes ei tunne ükski laps ennast kõrvalejäetuna.

Intervjueeritavate vastuste põhjal toon järgnevas tabelis välja õpetajate põhjendused mängude valimisel.

Tabelis nr 3 toon välja, mille alusel õpetajad laulumänge tundidesse valivad.

Tabel 3 Õpetajate kriteeriumid laulumänge valides

VALIKUD LAULUMÄNGUDE VALIMISEL	VASTAJATE VALIKUD
Seostatud rühma tegevusega	5
Lihtne viis lastele laulda	5
Laste vanus ja eakohasus	4
Tähtpäevad	3
Lasteaia peod	3
Aastaajad	2
Põnevus	2
Lastele meeldivuse järgi	2
Keskendumisvõime	2
Lihtsa sisuga ja tegevusega	2
Mängu reeglid lihtsasti mõistetavad	1
Algajad mängijad	1
Palju liikumist	1
Grupi suurus	1
Harjumus	1
Kogemused	1

Saadud vastustest selgub, et kõige olulisem õpetajatele mängu valides on arvestada laste vanusega, et mängud oleksid vastavuses eakohaste võimetega. Õpetajatele on oluline ka laulumängude lihtne ja meeldejääv viis. Laulumängude õppimisprotsessis õpib laps esmalt selgeks laulu, siis lisanduvad juurde liigutused. Laulumängudel on rikastav roll ka lasteaia pidudel ja tähtpäevade tähistamisel. Küsimustiku vastustest selgus, et laulumängud on abiks õpetajale tunnis ka siis, kui laste tähelepanuvõime on häiritud või lapsed on liiga pikalt ühe tegevuse juures viibinud. Laulumängud pakuvad muusikatundides head vaheldust laulmisele ja tantsimisele. Õpetajate arvates aitavad laulumängude liikumiselemendid hästi kaasa tantsuliste liikumiste õpetamisel.

3.1.4. Laulumängude kasutamine füüsiliseks ja vaimseks arenguks.

Tabelis nr 4 toon välja põhjused laulumängude kasutamisel laste füüsilise ja vaimse arengu toetamisel.

Tabel 4

LAULUMÄNGUDE KASUTAMISE PÕHJUSED	VASTUSED
Arendavad lapsi	5
Erinevad elemendid (liikumine, laul, draama)	5
Elavdavad muusikatundi	5
Mitmekesistavad muusikatundi	5
Arendavad musikaalsust ja rütmitunnet	4
Koostegemise võimalus	3
Vaheldus laulmisele	2
Keskendumisprobleemid	2
Arendavad viisipidamist	1
Aitavad säilitada meie kultuuri	1
Kirjeldavad elu	1
Laulumängud preemiana	1
Rahutud lapsed	1

Vastustest selgub, et viiele õpetajatele on väga oluline laulumängude mitmekülgsus ning laialdased võimalused arendada lastes erinevaid võimeid. Laulumängud aitavad elavdada muusikatundi ning õpetajad seovad laulumängud muusikatunni tegevustega.

Neli õpetajat vastasid, et laulumängudega saab arendada musikaalsust ja rütmitunnet. Kolm vastasid, et laulumängud pakuvad lastele koostegemise võimalusi. Kaks õpetajat leidsid, et laulumängud pakuvad lastele vaheldust laulmisele ja aitavad keskendumisprobleeme lahendada.

Üldiselt tuligi intervjuudes esile, et laulumängud on parim vahend laste musikaalsuse arendamisel ja seetõttu nende kasutamisel muusikatundides on väga oluline roll.

Vastustes toodi välja veelgi erinevaid võimalusi laulumängude rakendamisel. Näiteks laulumängudega on võimalik lapsi tunnustada hea käitumise eest, kus mängimine on nõ preemiaks. Läbi laulumänguliste tegevuste õpib laps täiskasvanute töid ja tegemisi.

3. 2. Järeldused

Antud uurimistöö eesmärgiks oli välja selgitada viie muusikaõpetaja kogemused laulumängude rakendamisel lasteaia muusikatundides. Soovisin välja uurida kui mitmekülgsest õpetajad laulumänge kasutavad ja milline on nende mängude repertuaar. Selleks, et saavutada soovitud eesmärki püstitasin oma töös kolm küsimust, mille abil soovisin saada vastuseid õpetajate kogemuste kohta.

Käesolevas uurimistöös sain vastused järgnevatele uurimusküsimusele:

Millistele allikatele toetudes leiab õpetaja lasteaia muusikatunde laulumänge?

Saadud vastustest selgus, et õpetajad kasutavad väga palju erinevaid materjale, et leida sobilike laulumänge. Kõige rohkem materjali oma muusikatundidesse saavad õpetajad erinevatelt koolitustelt, näiteks August Pulsti õpistu kursusel „Sissejuhatus pärimusmuusikasse“. Õpetajad kasutavad ka palju erinevaid kooliõpikuid, näiteks Avita kirjastuse väljaantud muusikaõpikud. Laulumängude leidmiseks kasutatakse erinevaid uuemate laulumängude kogumikke, näiteks: „Õunake“ (SP Muusika), „Ühes šokolaadilinnas“ (2011, Audiosus OÜ), „Pärimuslikud laulumängud lastele“ (MTÜ Eesti Pärimusmuusika Keskus, 2014) ning „Folkloorikogumik koolidele“ (C. Roose 2003, Avita). Õpetajad kasutavad ka oma lapsepõlvest pärit mängu.

Millised on enim kasutatud laulumängud muusikatundides?

Saadud vastustest selgus, et õpetajatel on sarnased väljakujunenud lemmikud, mida kasutatakse aktiivselt muusikatundides. Kõik viis õpetajat vastasid üksmeelselt, et laulumäng „Kes aias“ on vaieldamatuks lemmikuks muusikatundides. Mängule „Kes aias“ järgnesid teised pärimusliku taustaga laulumängud: „Kaks sammu sissepoole“, „Me lähme rukkist lõikama“, „Hobusemäng“ jne. Hea meel oli tõdeda, et kasutatakse ka palju neid laulumänge, mis on suulisel teel edasi antud põlvest põlve. Seda väärtuslikum on lapsele õppemoment, kui õpetaja räägib juurde loo, kuidas tema on selle laulumängu lapsepõlves selgeks õppinud ning nüüd õpetab ta omakorda selle edasi neile. Saadud vastustest selgus veel, et kaks õpetajat kasutavad kogumikku „Pärimuslikud laulumängud lastele“, mis sisaldab kolmkümmend kaks Eesti eri piirkondadest pärit vanemat ja uuemat laulumängu. Mängude valikul peavad õpetajad oluliseks laste arvamust, samuti jälgivad nad laste vastuvõtlikkust erinevate laulumängude mängimisel.

Kuidas toetavad lasteaia muusikatundi kavandades seal rakendatavad laulumängud tunni teemat või tegevusi?

Küsimuste vastustest selgus, et õpetajad oskavad teadlikult siduda laulumänge tunnis käsitlevate teemadega (nt loomad, aastaajad) ning seejuures õpetada lastele lisana selgeks mõni muusikaõpetuslik element. Lapsed omandavad korraka mitu erinevat tegevust, saavad uusi ja põnevaid teadmisi muusikast. Seejuures on oluline lapse enese areng ja eneseteostus, soov lapsele siirast rõõmu pakkuda. Kõik õpetajad vastasid, et tihti on laulumängude õpetamine seotud erinevate tähtpäevadega, kus valitud laulumängud toetavad lapse arusaamist tähtpäeva tähistamisest. Näiteks ühes lasteaias tähistati 1. aprillil karjalaskepäeva, sellega seoses sisaldas rühma nädalaplaan erinevaid teemasid koduloomadest ja talumajapidamise tegemistest. Selle nädala muusikatundi valis õpetaja laulumängudeks „Talurahvamängu“, „Hobusemängu“ ning „Sokukese“ mängu.

Õpetajate vastustest selgus, et laulumängud on parim vahend laste musikaalsuse arendamisel, laulumängud aitavad arendada rütmitunnet, arendada kõnet ja laululisi oskusi, tugevdada muusikalist mälu. Läbi laulumängude on võimalik arendada kuulamise ja improviseerimise oskusi.

Laulumängud toetavad lapse kehalist arengut, kuna nendes on palju liikumist. Õpetajad töid oma vastustes välja veel selle, et läbi laulumängude saab juhtrolle jagada ka nendele lastele, kes tavaliselt võivad rühmas tõrjutud olla. Endassetõmbunud ja tagasihoidlik laps saab julguse katsetada juhirolli ning seeläbi võivad paraneda ka suhted teiste lastega, sest lapsed näevad teda teises valguses.

KOKKUVÕTE

Käesoleva uurimistö eesmärgiks oli teada saada laulumängude rakendamise võimalustest lasteaia muusikatundides viie muusikaõpetaja kogemuste põhjal. Andmete kogumiseks koostas õpetajatele 11 intervjuu küsimust. Küsimusi oli rohkelt seetõttu, et soovisin uurimisküsimustele laiapõhjalisemaid vastuseid. Küsimused esitasin õpetajatele neile sobivas keskkonnas intervjuu vormis. Andmete kogumiseks uurisin tutvusringkonnas tegutsevatelt muusikaõpetajatelt, kas nad oleksid nõus vastama minu intervjuu küsimustele. Kõik viis muusikaõpetajat olid nõus osalema ja vastama. Intervjuus osalesid kolm pikaajalise töökogemusega õpetajat ning kaks õpetajat, kes alles omandavad muusikaõpetaja eriala, kuid töötavad koolikõrvalt ka lasteaias muusikaõpetajana.

Uurimise tulemusena selgus, et õpetajad toetusid vastuste andmisel eelkõige oma töökogemusele. Vastustest selgus, et kõikidel õpetajatel on sarnased eelistused laulumängude kasutamisel, kuid nende kasutusele võttu mõjutasid erinevad lähenemisviisid. Nooremad õpetajad leidsid, et laulumänge ei pea kasutama igas laulutunnis, vanemad õpetajad vastasid, et muusikatund ilma laulumängudeta on poolik.

Intervjuu küsimuste kaudu otsisin vastuseid kolmele töös esitatud küsimusele:

1. Millistele allikatele toetudes leiab õpetaja lasteaia muusikatundi laulumänge?
2. Millised on enim kasutatud laulumängud muusikatundides?
3. Kuidas toetavad lasteaia muusikatundi kavandades seal rakendatavad laulumängud tunni teemat või tegevusi?

Intervjuude vastustest sain kinnitust, et viiele küsitud õpetajatest on oluline siduda laulumängud muusikatunni teemadega ning laulumänge peetakse üheks parimaks multifunktsionaalseks vahendiks lapse musikaalsuse arendamisel. Küsitletud viiel õpetajal olid erineva pikkusega töökogemused. Kolmele pikemaajalise töökogemusega muusikaõpetajale oli laulumängude kasutamine vajalikuks tunniosaks laulmise, tantsimise ja pillimängu kõrval muusikatundide läbiviimisel. Laulumängus saab rakendada kõiki neid

elemente (laul, pillimäng, tants), seetõttu on laulumängud väga universaalne õpetamisemeetod.

Lühiajalisema töökogemusega õpetajad vastasid, et omavad veel liiga vähe kogemusi, et osata analüüsida laulumängude kasutegureid põhjalikumalt.

Antud vastuste järgi võib kokkuvõtvalt öelda, et laulumängud on muusikatunni lahutamatu osa. Iga õpetaja määrab ise kasutatavate laulumängude tähtsuse muusikatunni seisukohalt ning kasutab neid täpselt nii palju kui vajalikuks peab. On laulumänge, mis on püsinud laste muusikatundide repertuaaris väga pikka aega, näiteks laulumäng “Kes aias?”. See mäng on oma olemuselt lihtne ja kergesti õpitav mäng igas vanuses lapsele.

KASUTATUD KIRJANDUS

- Huizinga, J.** 2003. Mängiv inimene: Kultuuri mänguelemendi määratlemise katse. Tallinn: Varrak
- Kikas, E.** 2008. Õppimine ja õpetamine koolieelses eas. Tartu Ülikooli Kirjastus
Koolieelse lasteasutuse riiklik õppekava
<https://www.riigiteataja.ee/akt/12970917> (03. 04. 2017)
- Pai, H-K.** 2008. Koolieelikute mängulisest õppimisest (kogumiku „Kõik koos me laulame I-II“ näitel). [Magistritöö]. Tallinn: Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia. Koolimuusika Instituut
- Pullerits, M.** 1998. Kõik võib olla muusika. Tallinn: Koolibri
- Pullerits, M.** 1999. Kõnekeelest regilauluni. Laps ja folkloor. Koost. M. Vikat. Tallinn: TPÜ
- Päts, R.** 1989. Muusikaline kasvatus üldhariduskoolis. 1 osa. Tallinn
- Roose, C.** 2003. Kooli folkloorikogumik. Tallinn: Avita
- Rüütel, I.** 1980. Eesti uuemad laulumängud I. Tallinn: Eesti Raamat.
- Rüütel, I.** 2000. Pärimus pärijale. Vissel, A. artikkel Pärimuse liik, mis pole varjusurmas: laste mängud. Tartu
- Spivakovskaja, A.** 1989. Mäng on tõsine asi. Tallinn: Valgus
- Tampere, H.** 1958. Eesti rahvalaule viisidega III. Tallinn: Eesti Riiklik Kirjastus
- Veisson, M.** 2001. Artiklite kogumik: Väikelaps ja tema kasvukeskkond II. Tallinn.
- Vikat, M.** 1995. Muusikaline ja intellektuaalne areng on seotud. Haridus, 1.
- Vissel, A.** 2000. Lastepärimus muutuvast ühiskonnast. Tartu

LISAD

Lisa 1: Intervjuu küsimused muusikaõpetajale

1. Milliseid kirjalike ja suulisi allikaid kasutate laulumänge otsides?
2. Nimetage erinevaid laulumänge, mida tunnis mängite?
3. Kui palju kasutate eesti laulumänge tunnis?
4. Kas eesti ja naaberrahvaste laulumängud on oma olemuselt sarnased või erinevad?
5. Mille järgi teete valiku ühe või teise mängu kasutamisel?
6. Millised laulumängud lastele meeldivad? Miks?
7. Millised laulumängud õpetajale meeldivad? Miks?
8. Kui tihti peate vajalikuks uuendada mängude repertuaari?
9. Millistel põhjustel kasutate laulumänge muusikatunnis?
10. Kas laulumängud on teie jaoks muusikatunnis pigem lisategevus?
11. Miks on vaja laulumänge õpetada lastele?

SUMMARY

Objective of this research was to learn the experience of five music teachers of kindergarten music lessons used in the song games. I have made 11 questions for teachers. There were many questions because I wanted to get more in-depth knowledge of the teachers' experiences. I interviewed the teachers at their workplace or at home. I studied the data collection acquaintances operating music teachers if they would be willing to answer my research questions. All five music teachers were willing to participate and respond. The questionnaire took part in a long-term experience of three teachers and two teachers who only acquire a music specialist, but working alongside the school as a music teacher in a kindergarten.

Replies influenced by the teachers' previous experience. The replies showed that all teachers have similar preferences in song games, but they use them differently. Younger teachers felt that singing games do not have to use every music lessons, older teachers responded that the music lesson will remain incomplete without singing games.

Done 11 interview questions, looking for answers in the work of the three questions:

1. Which sources on the basis of a kindergarten teacher takes hours of music singing games?
2. What are the most widely used singing games, music lessons?
3. How to support the music nursery hours devising there applied laulumängud hours subject or activity?

Research issues in the responses I received confirmation, that all the five teachers was important to associate the song games music themes, and an hour singing games is considered to be one of the best all-purpose tool, for the development of children's musical skills. In all five teacher had different working experiences. The three oldest music teachers were of the opinion that singing games are a necessary element of singing, dancing and music alongside music lessons through fifth. Song game you can implement all of these elements (singing, playing instruments, dancing), so singing games are very universal

teaching method. Younger teachers responded that they have too little experience to be able to analyze more thoroughly the benefits of singing games.

The reply given by it can be concluded that singing games are still an integral part of the music lesson. Each teacher determines itself the importance of singing games in music lessons, and use them as much as he wants. There is a song plays, which have remained the children music lessons planned for a very long time, for example, play a song, "Who in the garden?". This game is essentially the simplest and easiest to learn the game at any age child.

Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja lõputöö üldsusele kättesaadavaks tegemiseks

Mina, Liina Nikonorova,

1. annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) enda loodud teose

„LAULUMÄNGUDE RAKENDAMINE LASTEAIA MUUSIKATUNDIDES VIIIE MUUSIKAÕPETAJA NÄITEL“,

mille juhendajad on Celia Roose ja Hedi- Kai Pai,

- 1.1.reprodutseerimiseks säilitamise ja üldsusele kättesaadavaks tegemise eesmärgil, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace-is lisamise eesmärgil kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni;
 - 1.2.üldsusele kättesaadavaks tegemiseks Tartu Ülikooli veebikeskkonna kaudu, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace'i kaudu kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni.
2. olen teadlik, et punktis 1 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile.
3. kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei rikuta teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse seadusest tulenevaid õigusi.

Viljandis, **19.05.2017**